

Johan van Hasseltweg 2B1
1022 WV Amsterdam

t +31 (0) 20 624 30 44
info@ferro-explore.nl
www.ferro-explore.nl

Kabinetswissel

Inzichten uit het kwalitatief onderzoek onder
algemeen publiek

Versie 1.1

Op verzoek van

Ministerie van Justitie &
Veiligheid

Auteur(s)

Frank De Clercq

Projectnummer

6236

Datum

15 maart 2022

Inhoud

Conclusies en aanbevelingen **1**

Inzichten **4**

1	Beleidsterreinen en onderwerpen van J&V: spontane kennis	4
2	Verwachtingen en wensen voor de nieuwe kabinetsperiode	7
3	Reacties op onderwerpen uit het regeerakkoord: algemeen	8
4	Reacties op onderwerpen uit het regeerakkoord: gedetailleerd	9
5	Meegeven aan J&V	17
6	Nieuw kabinet	19

Onderzoeksverantwoording **25**

1	Aanleiding onderzoek	25
2	Doel van het onderzoek, probleemstelling en onderzoeksvragen	25
3	Methode van onderzoek en uitvoering	25
4	Selectie	26
5	Algemeen	26

Bijlage I: Gespreksleidraad	28
-----------------------------	----

Conclusies en aanbevelingen

Op donderdag 6 januari 2022 zijn er vier groepsgesprekken gevoerd met in totaal 13 deelnemers. Omdat het beoogde aantal deelnemers niet werd gehaald, is besloten om een extra groepsgesprek uit te voeren, wat heeft plaatsgevonden op woensdag 12 januari.

Doel van het onderzoek was na te gaan hoe het algemeen publiek op het moment van aantreden van het nieuwe kabinet grosso modo denkt over de beleidsterreinen van het ministerie van Justitie en Veiligheid, welke uitdagingen men ziet voor de nieuwe bewindslieden en hoe men staat tegenover de voor J&V relevante onderdelen van het regeerakkoord.

Hier volgen de belangrijkste conclusies die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen.

Spontane kennis van beleidsterreinen is veelal beperkt tot wat raakt aan de persoonlijke situatie

- Het bedenken van beleidsterreinen of onderwerpen waarmee het ministerie van Justitie en Veiligheid zich bezighoudt, gaat moeizaam.
- De spontane kennis van de beleidsterreinen beperkt zich vooral tot onderwerpen waarmee men direct te maken heeft in de persoonlijke leefsituatie. Veiligheid vormt een belangrijk thema: op straat, van hulpverlenende instanties en Politie. Georganiseerde misdaad vormt ook een thema, waarbij isolatie van zware criminelen in detentie als onderwerp naar voren komt. Daarbij wordt ook gerefereerd aan liquidaties die steeds vaker voorkomen. De strafmaat wordt ook als onderwerp naar voren gebracht, waarbij de teneur is dat de strafmaat strenger zou moeten worden, zowel voor lichte vormen van (jeugd)criminaliteit als voor de zware criminelen.
- Al pratende in de groepen blijkt de kennis van de beleidsterreinen van J&V breder dan uit de spontane individuele reacties naar voren kwam. Van veel beleidsterreinen en onderwerpen is men achteraf gezien wel op de hoogte dat deze onder het ministerie van J&V vallen. Uitzondering hierop blijkt migratie te zijn. Dit beleidsterrein had men eerder ondergebracht bij een ander ministerie, zoals Binnenlandse Zaken.
- Behalve migratie blijken ook andere beleidsterreinen een relatief lage breinpositie in te nemen: drugsbeleid, mensenhandel en prostitutie. Ook hierbij geldt dat deze terreinen wat ver af staan van het eigen leven en daardoor als minder persoonlijk relevant worden ervaren.
- Daarbij speelt ook een rol dat sommige onderwerpen, zoals drugs en cybercriminaliteit, niet direct in verband worden gebracht met zware criminaliteit of als bedreigend worden beschouwd. Zo wordt drugsbeleid vooral verbonden aan drugsgebruik en vanuit die perceptie is het een

onderwerp dat relatief lage maatschappelijke relevantie heeft: iedereen moet voor zichzelf uitmaken of ze wel of niet drug gebruiken. De relatie met ondermijning wordt lang niet altijd spontaan gelegd. Cybercriminaliteit is ook een terrein dat vooral op de persoonlijke situatie wordt betrokken. Het onderwerp lokt veel verhalen uit over persoonlijke ervaringen of ervaringen uit de directe omgeving. Maar van bedreiging op maatschappelijk niveau met sociaaleconomische gevolgen is men zich niet zozeer bewust.

Houding ten aanzien van de speerpunten uit het J&V regeerakkoord: positief maar niet verrast, afwachtend en enigszins sceptisch

De reacties op de speerpunten uit het regeerakkoord zijn positief maar ook ingetogen. Men wordt niet verrast of enthousiast van de plannen. Opvallend vaak wordt positief gereageerd op alle vormen van samenwerking die in de verschillende punten wordt genoemd als onderdeel van de aanpak, zoals internationale samenwerking, samenwerking tussen landelijke organisaties (Politie, handhavers, GGZ, Gemeente, jeugdzorg), et cetera.

Ook wordt maatschappelijke relevantie aan alle punten toegekend, ook als de persoonlijke relevantie op laag niveau ligt. Daarbij springt een aantal onderwerpen eruit: ondermijning, migratie, cybercriminaliteit en preventie.

Voor de ingetogen reacties op de plannen zijn verscheidene oorzaken aan te wijzen:

- Men is niet op de hoogte van de aanpak in de vorige kabinetsperiode, waardoor een referentiekader ontbreekt.
- De informatie uit het regeerakkoord is onvoldoende concreet voor de deelnemers om er zich een goed beeld bij te kunnen vormen waarop zij een mening kunnen baseren.
- Men beschouwt de plannen als 'beloften', waarvan men nog maar moet zien of ze ook waargemaakt kunnen worden. Regelmatig worden er ook kanttekeningen geplaatst bij de capaciteit van organisaties: is er wel voldoende budget en voldoende (kwalitatief goed) personeel om de plannen (goed) te kunnen uitvoeren.

Voor gedetailleerde reacties op de onderdelen uit het regeerakkoord verwijzen we naar paragraaf 4: 'Reacties op onderwerpen uit het regeerakkoord: gedetailleerd'.

Advies vanuit de deelnemers: vier thema's staan centraal

Uit de reacties op de vraag wat belangrijk is voor J&V in de komende kabinetsperiode, komen vier kernthema's naar voren:

- Samenwerken en verbinding zoeken;
- Herwinnen van vertrouwen;
- Slagvaardig en daadkrachtig optreden;

- Vergroting van de veiligheid voor burgers en hulpverleners.

Nieuwe kabinet

Opluchting en voordeel van de twijfel

Er bestaat opluchting dat er eindelijk een nieuw kabinet is gevormd dat nu aan de slag kan gaan. Hoewel het vertrouwen in het kabinet wankel is, ondermeer door de affaires in de vorige kabinetsperiode, door het coronabeleid, door de gelijke samenstelling van het kabinet qua politieke partijen, door de bekleding van posten door personen die geen achtergrond op het werkgebied hebben, geeft men het kabinet toch het voordeel van de twijfel.

Belangrijk voor het nieuwe kabinet is dat de verschillende partijen met elkaar gaan samenwerken (verbinding) en dat ze ook weer verbinding weten te bewerkstelligen met de burgers. Hierdoor kan het vertrouwen worden hersteld. Daarbij heeft men de houding: eerst zien, dan geloven.

Regeerakkoord en bewindslieden zijn nauwelijks nog bekend. Ook voor de kennis van het regeerakkoord speelt persoonlijke relevantie een cruciale rol. Als er al kennis bestaat over plannen uit het regeerakkoord, betreft dit onderwerpen waarbij men direct persoonlijk belang heeft, bijvoorbeeld gratis kinderopvang. De kennis van het regeerakkoord is nihil. Slechts een enkeling heeft er via de krant en tv kennis van genomen.

Inzichten

1 Beleidsterreinen en onderwerpen van J&V: spontane kennis

Nadat is ingegaan op de kennis van en houding ten aanzien van het nieuwe kabinet, waarvan de namen van de bewindslieden nog maar net bekend waren gemaakt (op 2 januari en de groeps gesprekken vonden plaats op 6 januari), is ingegaan op kennis van de beleidsterreinen van J&V. De reacties zijn via een online tool, eerst individueel nagegaan en daarna in de groepen besproken.

Spontane kennis: vooral onderwerpen dicht bij huis

Spontaan worden vooral onderwerpen genoemd die 'dicht bij huis' liggen en waarmee men zelf in het dagelijkse leven direct te maken heeft. Hier volgt een overzicht van de onderwerpen die in deze context genoemd zijn.

- (On)veiligheid op straat en handhaving
Hierbij wordt verwezen naar naleving van coronaregels, optreden van Politie en ME tijdens demonstraties tegen relschoppers en bij voetbalwedstrijden tegen hooligans. Ook wordt hierbij gerefereerd aan kleine criminaliteit, vooral jeugdcriminaliteit.

Surveilleren, politie inzet bij evenementen en ME zoals coronademonstraties maar ook voetbalwedstrijden, festivals.

Man, 33 jaar

De rellen en demonstraties tegen de coronamaatregelen dat brengt toch een vorm van onveiligheid met zich mee, ik woon in Rotterdam en een tijdje geleden was er een hele erge rel, er werden dingen in de fik gestoken en er zijn schoten gelost, dus ik denk dat dat wel een onderdeel is van Justitie en Veiligheid.

Vrouw, 25 jaar

Ik had ook politie en gevangenis. Dus heel erg op de veiligheid van de burgers.

Man, 27 jaar

- Hulpverleners, brandweer, ambulance en politie die hun werk niet meer veilig meer kunnen uitvoeren en gehinderd worden in hun werkzaamheden omdat ze steeds vaker gewelddadig worden bejegend door omstanders.

Ook worden onderwerpen genoemd die men vooral kent vanuit de media en waarmee men doorgaans niet direct persoonlijk te maken heeft.

- 'Georganiseerde misdaad'. In deze context wordt gewezen op berichtgeving over liquidaties, Taghi en het Marengo-proces. In één groep met enkele bovengemiddeld geïnformeerde deelnemers wordt de term ondermijning in

de mond genomen en de naam Derk van Wiersum genoemd, naast die van misdaadverslaggevers P.R. De Vries en J. van den Heuvel.

Verder worden onderwerpen genoemd die refereren aan de rechtspraak en detentie.

- De strafmaat is daarbij een onderwerp. Vaak wordt hierbij opgemerkt dat deze te laag en 'te soft' is en niet meer past bij de huidige tijd waarin criminaliteit hoogtij viert.
- Een ander onderwerp in deze context betreft zware criminelen in detentie die volgens de deelnemers onvoldoende worden geïsoleerd van de buitenwereld.

De rechtspraak, dus de veroordeling van criminelen of verdachten. Justitie en Veiligheid houden zich ermee bezig om afspraken te maken over straffen.

Man, 27 jaar

Sommige beleidsterreinen worden niet of nauwelijks spontaan genoemd

In de meeste groepen valt op dat een aantal onderwerpen/beleidsterreinen niet of nauwelijks worden genoemd. Uitzondering hierop vormt de groep met bovengemiddeld geïnformeerde deelnemers. Het betreft de volgende beleidsterreinen.

- Migratie
Dit beleidsterrein wordt nauwelijks spontaan genoemd. Dat dit tot de beleidsterreinen van J&V behoort, is voor velen onbekend en logischerwijs zou men het eerder onderbrengen bij een ander ministerie zoals Binnenlandse Zaken. In een groep wordt opgemerkt dat gedacht werd dat dit een beleidsterrein is waar een speciaal ministerie voor bestaat:

Het ministerie van migratie en asiel heet dat volgens mij.

Vrouw, 52 jaar

Enkele deelnemers verwijzen in dit verband naar berichtgeving over asielzoekers die problemen veroorzaken in de omgeving van AZC's op de Veluwe en in het noorden van ons land. Maar dit wordt eerder in verband met veiligheid op straat aangehaald, en niet zozeer met migratie als beleidsterrein van J&V.

Ik denk dat er heel veel mensen naar Nederland komen die hier illegaal komen en die veroorzaken problemen en dat is ook de verantwoordelijkheid voor het ministerie om ze op te vangen en dat ze geen problemen gaan veroorzaken.

Vrouw, 25 jaar

- **Drugsbeleid**
Aan drugsbeleid wordt in de spontane reacties nauwelijks gerefereerd. Ook wordt in de meeste groepen spontaan niet gerefereerd aan de relatie tussen drugsbeleid en ondermijning. Als er al een relatie met criminaliteit wordt gelegd, is het veelal via overtreding van de wet met betrekking de hoeveelheid drugs die men in bezit mag hebben of via criminaliteit met als doel om aan geld te komen om drugs te kunnen kopen.
In enkele groepen wordt wel een link gelegd naar drugstransporten via de havens van Rotterdam en uithalers die, als ze betrappt worden op het haventerrein, een veel te lage straf zouden krijgen.
- **Terrorisme** wordt door enkele deelnemers genoemd als onderwerp waarmee J&V zich bezighoudt, met name gebaseerd op berichtgeving over aanhoudingen van potentiële aanslagplegers. In een groep wordt opgemerkt dat 'we terrorisme lijken te zijn vergeten' omdat er niet veel grote aanslagen gepleegd zijn in Nederland.

Volgens mij zijn er vorig jaar mensen aangehouden die van plan waren een aanslag te plegen dus vandaar dat ik dat had opgeschreven dat het erbij hoort.

Vrouw, 25 jaar

Ik weet dat er een afdeling is die mensen in de gaten houdt die eventueel een bedreiging vormen voor de maatschappij.

Man, 32 jaar

- Ook cybercriminaliteit wordt door een zeer beperkt aantal deelnemers spontaan genoemd. Dat dit een onderwerp is waarmee J&V zich bezighoudt, is vooral bekend van campagnes en van berichten die men tegenkomt op internet.

Datalekken, gegevens komen online, wachtwoorden, adressen. Het ministerie treedt daar tegen op om er voor te zorgen dat dat niet gebeurt.

Vrouw, 25 jaar

Ik ben zelf best veel op de computer bezig en ik ben niet technisch maar ik weet veel van de software af. Dus ik weet wat eventuele gevaren zijn en ja, ik zit best vaak op internet. Het gaat automatisch vaak over dat soort dingen en de overheid zet hel erg in op dat soort campagnes vooral voor ouderen. Ik vind dat altijd interessant om nieuwe methodes van criminaliteit om daarover te lezen.

Man, 32 jaar

- Beveiliging van het Koningshuis wordt in één groep naar voren gebracht. In dezelfde, bovengemiddeld geïnformeerde groep, wordt ook 'kansspelen' als beleidsterrein van J&V naar voren gebracht.

- In een groep wordt verwacht dat defensie ook onder Justitie en Veiligheid valt.

2 Verwachtingen en wensen voor de nieuwe kabinetsperiode

Ook verwachtingen en wensen over wat J&V de komende kabinetsperiode zou moeten doen, worden in hoge mate gerelateerd aan de eigen leefomgeving en hoe men die ervaart.

- Veiligheid op straat vormt hierbij een belangrijk thema wat ondermeer tot uiting komt in de wens om de veiligheid van hulpdiensten en Politie beter te beschermen zodat zij op een veilige manier kunnen ingrijpen of hulpverleners als dat nodig is, zonder te worden aangevallen door omstanders. Voldoende politie op straat wordt ook genoemd in dit verband en vaak wordt de wens uitgesproken dat de rechtspraak strenger zou moeten worden, waarbij men vooral als doel voor ogen heeft de kleine criminaliteit terug te dringen.

Wat ik zou wensen dat er meer gezag is voor de politie en overheidsdiensten.

Man, 27 jaar

Ik lees bepaalde dingen die zijn gebeurd bij de politie en dat er dan een straf wordt gegeven en dan snap ik niet waarom die straf zo laag is, ik heb echt het idee dat Nederland een paradijs is voor criminelen.

Vrouw, 25 jaar

Ik denk ook wel de jongeren, als ze nog maar 15 of 16 jaar zijn, natuurlijk vallen ze dan nog onder het jeugdrecht. Maar als ze toch al veel op hun kerfstok hebben, pak ze dan even goed aan. Vooral als ze nog zo jong zijn, dan mogen ze toch wel even behoorlijk gestraft worden.

Vrouw, 71 jaar

- Enkele deelnemers hopen dat er betere bescherming komt voor bedreigde personen en dat er minder liquidaties gaan voorkomen.

Je hebt in Amsterdam veel liquidaties, ook Peter R de Vries. Het lijkt wel alsof dat veel erger is geworden. Dus ik hoop dat - volgens mij is er nu een nieuwe minister - dat er iemand komt die die liquidaties omlaag gaat helpen. Misschien met hogere straffen. Ik wet niet precies hoe, het is een lastige taak, maar als dat het eindresultaat kan zijn...Ik ben ik benieuwd of dat kan.

Man, 27 jaar

3 Reacties op onderwerpen uit het regeerakkoord: algemeen

Huidige beleid is onbekend, referentiekader ontbreekt

Bij het bespreken van de onderwerpen van J&V uit het regeerakkoord, komt naar voren dat de deelnemers nauwelijks op de hoogte zijn van huidige aandachtspunten en huidig beleid van J&V evenmin als dat men op de hoogte is van de huidige concrete aanpak.

Alle punten zijn relevant en worden positief ontvangen

Alle punten uit het regeerakkoord vindt men belangrijk genoeg om als speerpunten aan te merken. Echter, men heeft geen referentiekader om het verschil met speerpunten uit de vorige regeerperiode te kunnen duiden.

Dit geldt ook voor de actiepunten die bij de verschillende beleidsterreinen in het regeerakkoord worden aangegeven en het sterkst voor de aanpak van ondermijning en terrorisme. Deze zou volgens de deelnemers onzichtbaar zijn voor burgers en acties op dit terrein zouden zich in het geheim afspelen, om criminelen niet in de kaart te spelen. Pas als er bijvoorbeeld een terroristische aanslag is vrijdeld, hoort men hiervan. Maar hoe hierbij te werk is gegaan, komt men niet te weten.

Ook voor andere beleidsterreinen is niet bekend hoe de huidige aanpak is. Dat betekent niet dat men niet positief reageert op de aanpak zoals beschreven wordt in het regeerakkoord. Maar men wordt niet verrast door wat beschreven wordt in het regeerakkoord.

Samenwerking springt er in positieve zin uit

Opvallend in de reacties is dat bovengemiddeld positief wordt gereageerd op alles wat met samenwerking te maken heeft: samenwerking tussen Politie, handhavers en Gemeente om criminelen aan te pakken; samenwerking met internationale organisaties, samenwerking tussen GGZ, Jeugdzorg en wijkagenten voor de preventie van jeugdcriminaliteit, et cetera.

Dit strookt met het belang dat spontaan wordt gehecht aan samenwerking als uitdaging voor het nieuwe kabinet (kabinetsbreed).

Beloftes moeten nog worden waargemaakt: eerst zien, dan geloven

Over het algemeen geldt dat men de punten van J&V uit het regeerakkoord positief waardeert, maar dat men ze beschouwt als beloften. Men heeft de houding dat nog moet worden gezien of deze in de praktijk ook waargemaakt kunnen worden.

Daarbij wordt soms getwijfeld aan de geloofwaardigheid, vooral wanneer er twijfels bestaan over de capaciteit en kwaliteit van het personeel: voldoende en

goed personeel bij organisaties zoals Politie, GGD en Jeugdzorg en in de budgetten die daarvoor beschikbaar komen.

4 Reacties op onderwerpen uit het regeerakkoord: gedetailleerd

Met uitzondering van de eerste groep, waarbij alleen de koppen van de speerpunten van J&V uit het regeerakkoord zijn voorgelegd aan de deelnemers, zijn in de overige groepen stukken tekst voorgelegd uit het regeerakkoord. De onderwerpen zijn in drie groepen in mondelinge vorm aangeboden. In de laatste groep zijn teksten gedeeld met de deelnemers.

Vergroten toegang tot recht voor burgers en MKB

- Zonder toelichting van de gespreksleiders, is de betreffende tekst uit het regeerakkoord moeilijk te begrijpen. Woorden als griffierechten en sociale advocatuur zeggen weinig. De strekking dat iedereen zijn recht moet kunnen halen, komt er wel duidelijk uit naar voren.

Wat zijn griffierechten? En horen advocaatkosten daar ook bij?

Vrouw, 52 jaar

- Er wordt positief gereageerd op de visie dat recht voor iedereen toegankelijk moet zijn, ook als men onvoldoende financiële middelen zou hebben en als men geen rechtsbijstandverzekering heeft.
- De beschreven aanpak brengt meer evenwicht aan in de rechtspositie van individuen of kleine bedrijven ten opzichte van grote bedrijven die nu overmacht hebben, zo wordt opgemerkt in een groep.

Ik weet er niet voldoende over, grotere bedrijven hebben er meer baat bij om dit niet door te laten gaan want dan kunnen zij veel rechtszaken winnen omdat zij meer geld hebben, wie het meeste geld heeft wint dan want een groot bedrijf tegen een bedrijf met 2 medewerkers die hebben minder geld dus je hebt toch meer macht als groot bedrijf. Maar goed, ik weet er niet voldoende over maar dit komt als eerste bij mij op.

Man, 33 jaar

- In een groep wordt een kanttekening geplaatst: grotere toegankelijkheid tot het recht moet er niet toe leiden dat er een cultuur ontstaat zoals in Amerika het geval is, waarin 'iedereen elkaar maar gaat aanklagen'.

Het zou makkelijker zijn als het wat toegankelijker wordt, maar niet dat alles ineens tot een rechtszaak kan leiden.

Vrouw, 72 jaar

Ondermijning

- Dit is een onderwerp dat, als er eenmaal over wordt gesproken, sterk blijkt te leven bij de deelnemers. Ondermijning wordt door de deelnemers zelf veelal verwoord als 'georganiseerde misdaad'. In een groep wordt opgemerkt dat, wellicht vanwege corona en het feit dat 'alles gesloten is', er minder liquidaties plaatsvinden omdat die wellicht 'thuis plaatsvonden'.

Maar die georganiseerde criminaliteit, ik denk dat dat een paar jaar geleden meer in beeld was door al die liquidaties maar afgelopen jaar niks van gemerkt al is het er nog steeds

Man, 33 jaar

- De strekking is dat een hardere aanpak wordt voorgestaan en dat een strengere strafmaat beter zou passen in de huidige tijd. Daarbij wordt verwezen naar liquidaties en het Marengo-proces.

Onze maatschappij wordt steeds harder, dus die criminaliteit en het ondermijnen zou harder aangepakt moeten worden. Als je ook de rellen ziet, en dat de politie en hulpdiensten niet veilig zijn, waar zijn we dan mee bezig. Dat is heel erg. De straffen mogen best wat harder worden.

Vrouw, 72 jaar

- Echter, hoe de nieuwe aanpak zich verhoudt tot de huidige, is onbekend. Er gebeurt veel 'achter de schermen' en dat moet ook. Dat brengt met zich mee dat je als burger eigenlijk niet zo goed weet wat er nou echt speelt. De Politie zou op de hoogte zijn van allerlei zaken maar de informatie hierover bewust niet prijsgeven.
Een deelnemer gaat er vanuit dat er nu ook al hard en streng wordt opgetreden en dat nu ook al wordt ingezet op opsporing. Op dit punt wekt het regeerakkoord bij hem dan ook verbazing.

Mijn vraag is dan: waarom is dat niet al gebeurd? Blijkbaar is er dus iets wat nog een soort blokkade is. Doe daar dan wat aan. Te weinig budget en capaciteit bij de politie. Maak het aantrekkelijk voor politiemensen.

Man, 27 jaar

Er wordt overwegend positief gereageerd op het betrekken van lessen uit de bestrijding van de maffia in Italië, evenals op het versterken van internationale samenwerking. Sommige deelnemers staan sceptisch tegenover de effectiviteit van de aanpak van georganiseerde criminaliteit, en ook tegenover deze aanpak. Bovendien, zo wordt opgemerkt, bestaat er al internationale samenwerking. Versterking van de samenwerking wordt desondanks positief ontvangen. In één groep wordt enigszins geschrokken gereageerd omdat Nederland geen Maffia kent, voor zover men weet en hierdoor de situatie in Nederland ernstiger lijkt dan men zelf had gedacht.

Ik schrok van het woord maffia. Misschien is dat naïviteit. Ik dacht dat het in Italië erger was dan in Nederland.

Vrouw, 69

- Hoewel men er weinig vertrouwen in heeft dat de georganiseerde misdaad ooit verdwenen zal zijn, staat men er wel achter dat de aanpak van ondermijning speerpunt is voor de komende kabinetsperiode. Men kan zich er echter weinig concreets bij kan voorstellen.

Het is een soort van 1 baksteen uit een huis trekken. Dat doet niet zo veel met een huis, en als je de ene bende oppakt komt er een andere voor in de plaats. Een never ending struggle. Waarbij het goed is om te blijven doen anders wordt er straks 1 bende te groot.

Man, 32 jaar

Een ambitieus plan, maar kansloos denk ik. Ik denk niet dat het gaat werken. Bendes zijn er overal. De een gaat weg en de ander staat op.

Man, 33 jaar

- Ook bij de aanpak van ondermijning wordt afgevraagd of de Politie wel voldoende is uitgerust om de voorgestelde aanpak waar te kunnen maken.

Ik lees dat ze meer gaan opsporen. Ze zitten met personeelstekort. Je moet ook mensen hebben die kunnen opsporen.

Vrouw, 69 jaar

- In één van de groepen is wat dieper ingegaan op de afzonderlijke punten uit het regeerakkoord. Aanpakken van bedreigingen wordt zeer positief ontvangen. Daarbij wordt gewezen op de behoefte die blijkt uit een record aantal meldingen in 2021 bij het meldpunt voor journalisten die zich bedreigd voelen. Hierbij wordt ook gewezen op bedreigingen via internet, waarop een hoge geldboete zou moeten worden gelegd.

Preventie

- Men vindt preventie-aanpak belangrijk. Preventie wordt vooral geassocieerd met lichtere vormen van criminaliteit. Dit vraagt volgens de deelnemers zeker aandacht. Maar tegelijkertijd lijkt het een wat meer abstract en soft onderwerp waardoor men zich niet goed kan voorstellen wat de nieuwe aanpak voor de komende vier jaar nu concreet gaat worden.
- Preventie kent men uit de praktijk van alledag en is zichtbaar in de vorm van voorlichting op scholen, van wijkagenten die na schooltijd rondlopen en met kinderen praten, en van overheids campagnes.

Ik denk dat het relevant is. Wat ik voornamelijk merk hier in de omgeving Rotterdam heb je veel jongeren op straat die een jonge leeftijd hebben en met messen lopen op straat of loopjongen zijn en dus al de drugs in gaan. Dus ik vind het goed dat er wordt geïnvesteerd in deze jongeren om ze te helpen met bijvoorbeeld school zodat ze niet op de straat belanden. Dan komen ze er heel moeilijk uit. En dat is gewoon heel erg zonde. Dus ik vind het goed dat ze daar meer naar gaan kijken.

Vrouw, 25 jaar

- Samenwerken, zoals met de GGZ en Politie, wordt positief gewaardeerd, waarbij erop wordt gewezen dat er met veel criminelen ook psychisch iets aan de hand is. Iemand reageert verheugd op de samenwerking met de GGZ vanuit de verwachting dat dit zal leiden tot minder mensen met verstoord gedrag op straat. Hierbij wordt de kanttekening geplaatst dat er dan wel voldoende menskracht aanwezig moet zijn om de plannen te kunnen uitvoeren.

Samenwerking met de GGZ is super interessant. Maar als een leerling bij mij aangemeld moet worden is de wachttijd minimaal een half jaar. Er moet wel voldoende mankracht zijn om deze plannen uit te voeren.

Man, 32 jaar

- Preventie is altijd beter omdat je daarmee 'dingen voor zijn', beter is dan dingen achteraf te moeten oplossen.

Het bieden van een uitweg of perspectief voordat ze überhaupt worden uitgenodigd om de criminaliteit in te gaan. Ik denk dat dat misschien wel belangrijker is, als je ziet dat jouw buurjongen van de straat aan het handelen is en hij pakt zoveel geld op iets wat hij gestolen heeft en doorverkoopt en jij moet voor datzelfde geld 2 weken werken, dan wordt het wel heel aantrekkelijk. Zeker voor een jongen die in een achterstandsbuurt woont. Daar wordt het niet uitnodigend gemaakt om überhaupt niet de criminaliteit in te gaan. Dus is het goed om perspectief te bieden zodat die jongeren er niet in willen gaan.

Man, 33 jaar

Migratie

- Het onderwerp roept genuanceerde reacties op en van verzet tegen asielzoekers is nauwelijks sprake.
- Daarbij wordt wel opgemerkt dat met het oog op de problemen op de woningmarkt, het toelatingsbeleid strenger zou moeten worden, zodat er minder mensen ons land binnenkomen. Als belangrijkste probleem ervaart men de druk van arbeidsmigranten en asielzoekers op de toch al veel te krappe woningmarkt. Het beleid zou erop gericht moeten worden om de toestroom af te stemmen op de beschikbaarheid van woonruimte en niet andersom.

Ik denk dat er heel veel mensen veronderstellen dat migranten dat dat super slecht is. Wij krijgen geen huizen meer door migranten. Maar die arbeidsmigranten, als we die niet hadden, zou onze economie echt veel slechter zijn. Want die mensen werken op banen die andere mensen niet kunnen vullen dus eigenlijk zijn ze super goed voor onze economie. En wat je net benoemde over slechte huisvesting, dat vind ik ook echt een probleem, vaak wonen er veel mensen in één huis onder slechte omstandigheden. Zij komen ook hier om hun brood te verdienen. Dus die verdienen ook gewoon een goed onderkomen en ik denk dat dat wel een goed onderwerp is om te bespreken.

Vrouw, 25 jaar

Ik vind wel dat het een stuk strenger moet en je moet zorgen voor goede huisvesting. Maar we moeten ook goed zorgen voor onszelf, zeker in de huidige woningmarkt. Dus dan zou je wat strenger moeten zijn met mensen toelaten. En minder mensen moeten toelaten.

Man, 27 jaar

Ze moeten wel wat doen. Het loopt de spuigaten uit. Het is niet de bedoeling dat mensen in een sporthal zitten. Ze worden opgevangen, maar dan?

Vrouw, 69 jaar

- Men onderschrijft dat slechte arbeids- en woonomstandigheden van arbeidsmigranten niet zouden moeten kunnen voorkomen. De houding is dat arbeidsmigranten nodig zijn voor de economie en voor het opvullen van vacatures waarvoor onvoldoende personeel te vinden is in ons land.
- In een groep wordt opgemerkt dat het belangrijk is dat het asielbeleid eerlijk is en dat misbruik wordt voorkomen.
- Ook wordt gewezen op misstanden in de buurt van AZC's. Die problemen zouden moeten worden aangepakt.

Mensen zitten daar de boel te terroriseren, machinisten, conducteurs of buschauffeurs.

Man, 42 jaar

Er moet meer gebeuren, meer beveiliging van die buschauffeurs.

Vrouw, 25 jaar

- Opgemerkt wordt dat de toonzetting van dit onderdeel van het regeerakkoord optimistisch is, maar dat er weinig concreets in staat.

Drugs

- Op basis van het regeerakkoord worden geen grote veranderingen in de drugsaanpak ten opzichte van de aanpak van het vorige kabinet verwacht. Daarbij wordt in een groep gewezen op de proef met legalisering van softdrugs, die nu ook al loopt. Maar het fijne weet men er niet van:

Ze hebben het idee gehad softdrugs te legaliseren en dan belasting te heffen op de verkoop of kweek ervan, maar ik weet niet of dat uiteindelijk er door is gekomen.

Man, 33 jaar

Het voortzetten van het experiment met gesloten coffeeshopketen, wordt over het algemeen, als men het al begrijpt, toegejuicht omdat hiermee de criminele drugsleveranciers buiten spel worden gezet. Evenwel blijft men twijfelen aan de effectiviteit: drugshandel zal altijd blijven bestaan.

- Een enkeling is er al van op de hoogte dat er een hardere aanpak op stapel staat, waarbij meer wordt gecontroleerd en strenger wordt gestraft. Drugsgebruik is iets van alle tijden en men ziet geen heil in de aanpak ervan. Bovendien is men van mening dat mensen vrij moeten zijn om te beslissen of ze en welke drugs ze gebruiken.

Ik sta er niet achter, maar dat is wat ze willen.

Man, 29 jaar

- In de meeste groepen wordt drugsproblematiek vooral gerelateerd aan de gebruikers en niet zozeer aan ondermijning. Soms wordt nog wel gerefereerd aan afrekeningen binnen het drugscircuit, maar dat is een ver van mijn bed show. En soms wordt ook een verband gelegd met criminaliteit van individuen om aan geld te komen voor drugs. In één groep wordt de drugproblematiek wel gerelateerd aan ondermijnende activiteiten: drugslabs, dumpen van chemisch afval, liquidaties in het drugscircuit en onderscheppen van cocaïne.

Ik denk dat het gebruik zelf niet het probleem is maar er gaat enorm veel geld in om en daar komt die criminaliteit dan weer vandaan.

Vrouw, 25 jaar

- De maatregelen met betrekking tot de status van XTC, komen niet duidelijk over.
- Intensiever inzetten op actieve en effectieve preventieaanpak wordt uitgelegd als 'inzetten van een campagne' om te voorkomen dat jongeren opgepakt zullen worden. Daarbij ziet men voor zich dat op gevaren wordt gewezen. Dit alles met het oog op voorkomen van drugsgebruik en daarmee samenhangende kleine criminaliteit.

Radicalisering en extremisme

- Bij de bespreking van het onderwerp worden verbanden gelegd met demonstraties en de gewelddadigheid waarmee deze de laatste tijd gepaard gaan.
- Het onderwerp wordt ook in verband gebracht met 'corona-polariteit' en met vrijheid van meningsuiting. Daarbij wordt gewezen op het uiten van afwijkende meningen die 'niet mainstream' zijn. Denkbeelden die kunnen leiden tot geweld of die gericht zijn op geweld worden daarbij afgewezen, maar afwijkende denkbeelden zonder dat daarbij sprake is van een afwijzbare opzet, zijn acceptabel en vallen onder de vrijheid van meningsuiting.
- In een groep wordt een verband gelegd met terrorisme: radicalisering en extremisme vormen de basis voor terrorisme. Vroegtijdig in het traject naar terrorisme ingrijpen, wordt positief gewaardeerd. Wat de overheid precies doet om aanslagen te voorkomen is niet zichtbaar. Als burger hoor je alleen maar dat een aanslag is voorkomen.

Eigenlijk ben je er niet van bewust dat dat in de samenleving speelt en dan lees je op het nieuws dat er bijna een aanslag is geweest. Dus dan zijn ze er toch wel heel veel mee bezig en dat vind ik wel heel goed.

Vrouw, 25 jaar

- In de tekst worden begrippen samengebracht die voor de deelnemers zeer verschillende werelden omvatten: jihadisme, links- en rechts-extremisme, anti-overheids- en antidemocratische sentimenten en desinformatie. Vooral de laatstgenoemde termen roepen emoties op met betrekking tot de huidige samenleving in corona-tijd met demonstraties en met een belangrijke rol voor informatie en desinformatie via sociale media. Hoe hiermee om te gaan is voor sommigen een onderwerp dat leeft.
- Hoe de aanpak er concreet uit ziet, is ook bij dit onderwerp een vraagteken.

Mensenhandel / prostitutie

- Het onderwerp werd spontaan alleen in één groep naar voren gebracht.

Daar heb ik wat over gelezen. Volgens mij als je weet dat een prostituee daar onvrijwillig is of deel uitmaakt van mensenhandel en je gaat daar naartoe, dan ben je strafbaar.

Man, 33 jaar

Prostitutie is een speerpunt volgens mij. Het schoot me ineens te binnen. Je hebt in Nederland ook gewoon mensenhandel en een deel van de prostituees zijn verhandeld. Dus goed dat dat een speerpunt is.

Man, 32 jaar

- Men is het ermee eens dat dit een speerpunt is, maar het staat ook ver af van het dagelijkse leven en de persoonlijke situatie van de deelnemers.

Ik denk dat ze daar wel mee bezig zijn, maar dat je het gewoon niet merkt.

Vrouw, 25 jaar

- In de meeste groepen leeft het beeld dat het 'allemaal wel meevalt' en dat op prostitutie merendeels is gebaseerd op vrijwilligheid.

Cybercriminaliteit

- Het onderwerp cybercriminaliteit lokt in hoge mate persoonlijke verhalen uit. Het gaat dan vooral over phishing mails. Spontaan worden acties verwacht van J&V met als doel om mensen te informeren hoe ze zichzelf hiertegen kunnen beschermen. In een groep wordt ook de verwachting uitgesproken dat J&V meer menskracht gaat inzetten en mensen gaat opleiden om de cybercriminelen eerder af te zijn. En ook dat er wordt ingezet op campagnes om burgers bewust te maken van gevaren. Ook meer bescherming tegen hackers voor grotere bedrijven door preventieve samenwerking met dergelijke bedrijven.

Mijn ouders zijn vorige week gebeld dat er was ingebroken op hun rekening en dat zij een programma moesten downloaden, zij zijn er gelukkig niet in getrapt. Zij hebben de politie gebeld en de politie heeft gezegd dat er dus geen strafbaar feit is gepleegd want er is niks gestolen. En vanwege de privacy konden ze er dus niet achteraan. Privacy is een groot goed maar soms ook belemmerend.

Man, 27 jaar

- De grotere impact die cybercrime kan hebben op sociaaleconomisch niveau en de relatie tot georganiseerde misdaad komt in de meeste groepen niet naar voren. Doordat cybercrime in de ogen van de deelnemers vooral een persoonlijke aanpak vergt - iedereen moet zich bewust zijn van de gevaren - wordt er aan het onderwerp spontaan weinig maatschappelijke relevantie toegekend. In één groep wordt wel gewezen op het gevaar dat een heel land lam kan worden gelegd door cybercriminelen en dit een serieuze bedreiging vormt.
- Ook in dit onderdeel van het regeerakkoord, wordt informatie gemist over de concrete aanpak van het probleem:

Wat er niet in staat is hoe je de consument gaat beschermen tegen cybercriminaliteit.

Man, 30 jaar

5 Meegeven aan J&V

De deelnemers is verzocht een plaatje uit te zoeken dat weergeeft wat men J&V zou willen meegeven voor de komende kabinetsperiode. Opvallend is dat samenwerking, herwinnen van vertrouwen en slagvaardigheid thema's zijn die ook hier weer terugkomen. Veiligheid op straat is een terugkerend thema.

- Samenwerken en verbinding zoeken is een thema dat in elke groep terugkomt.

Ze zijn nu één kabinet, maar we moeten nog maar zien.

Vrouw, 25

Alleen samen kunnen we er wat van maken. De regering maar ook de burgers moeten hun ding doen vind ik.

Man, 33 (groep 3)

- Herwinnen van vertrouwen is ook een thema dat eruit springt.

In het begin hadden we het over vertrouwen in het kabinet, en bij mij en veel andere mensen is dat er bijna niet, dus ik hoop dat ze, we hoeven geen hele brug te bouwen maar in ieder geval een stapje zetten dat de burgers vertrouwen krijgen, dat we ons gehoord voelen.

Vrouw, 25 jaar

Credibility en andere woorden: zullen ze hard nodig hebben.

Vrouw, 69 jaar

- Slagvaardigheid en daadkracht is ook een veel voorkomend thema.

Ik vind dat ze niet zo veel moeten lullen, maar eerder tot actie moeten komen wat leidt tot resultaat. Er wordt zoveel gepraat en dan duurt het veel te lang.

Vrouw, 62

Vuisten op tafel, we gaan er wat van maken met z'n allen.

Vrouw, 72 jaar

- Veiligheid van burgers en hulpverleners vergroten

Politiehuisje wat ze plaatsen als er een dreiging is. Zorgen dat mensen beschermd worden die beschermd moeten worden.

Man, 34 jaar

Calamiteit: alle hulpdiensten. Het kabinet moet zich echt inzetten zodat deze mensen die goed werk doen, hun werk kunnen doen.

Vrouw, 52 jaar

Er moet voldoende capaciteit komen bij de politie om boefjes te pakken.

Man, 27 jaar

6 Nieuw kabinet

In alle groepen is begonnen met de vraag naar associaties die worden opgeroepen bij 'de formatie en het nieuwe kabinet'. Hieruit kwam in grote lijnen naar voren dat de kennis van het nieuwe kabinet op laag niveau ligt, evenals de interesse voor de formatie.

Kennis op laag niveau

Het kennisniveau is in alle groepen, op één na, laag. Dit betreft zowel kennis van de partijen die in het kabinet zijn vertegenwoordigd, als van namen van bewindslieden.

Slechts enkele deelnemers hebben een idee van de verdeling van de ministerposten over de verschillende partijen. Daarbij wordt opgemerkt dat relatief veel ministerposten een D66 achtergrond hebben.

In één groep heeft iemand de samenvatting van het regeerakkoord gelezen en de benoeming van ministers gevolgd. Deze persoon heeft bovengemiddelde interesse in nieuws op dit gebied en leest wekelijks de zaterdagkrant om van 'de laatste ins en outs' op de hoogte te komen.

Kennis van het regeerakkoord is zeer klein

Ook hier geldt dat, als er al kennis bestaat, deze is gebaseerd op interesse vanuit de persoonlijke situatie. Zo is bij sommige deelnemers bekend dat de kinderopvang gratis wordt, of is bekend dat de salarissen in het onderwijs omhoog gaan.

Toentertijd had ik SP gestemd. Zij stonden voor een hoger salaris in het onderwijs waar ik zelf in werk dus een stukje eigen belang en ook meer voor zorg. Uiteindelijk is dat wel geloof ik in het regeerakkoord opgenomen, ook al heeft de SP daar niks mee te maken gehad. Het stond op de site van de onderwijsbond en in het AD. .

Man, 33 jaar

Een enkeling heeft iets vernomen over het instellen van een bepaald percentage asielzoekers die over gemeenten worden verdeeld. Dit wordt vooral in verband gebracht met woningtekort. De kennis is over het algemeen gesproken zeer globaal.

De lage kennis wordt door de deelnemers zelf toegeschreven aan lage interesse op dit gebied, waarbij sommige zich afschermen van berichtgeving over de formatie of het nieuwe kabinet. De lage interesse is ondermeer ontstaan doordat de formatie 'te lang' heeft geduurd.

Dat komt ook doordat het zo lang heeft geduurd, met zoveel geouwehoer eromheen. Ik ben een beetje sceptisch geworden. Er wordt veel geroepen, maar weinig gedaan en er moet altijd water bij de wijn gedaan worden. Concessies doen en weinig tot stand brengen.

Man, 33 jaar

Maar zeker ook, en nog vaker genoemd als oorzaak, doordat corona 'alles overheerst'. Daarbij spelen nog andere aspecten een rol die in het volgende onderdeel 'houding ten aanzien van het (nieuw) kabinet' aan de orde komen.

Kennisbronnen

De kennis is vooral gebaseerd op wat men verneemt uit de media en ook vaak van 'horen zeggen'. Een enkeling pluist de zaterdagkrant uit, waarbij zijn interesse ook uitgaat naar de formatie en het nieuwe kabinet.

Houding: opluchting en voordeel van de twijfel

Men is min of meer opgelucht dat er 'nu eindelijk' een kabinet is geformeerd: men kan nu eindelijk aan de slag en waarmaken wat is beloofd. Hoewel men het nieuwe kabinet het voordeel van de twijfel geeft, is het vertrouwen in het nieuwe kabinet nog wankel. Sceptis in combinatie met terughoudende positiviteit overheerst.

Er is inderdaad een nieuw kabinet, maar niemand weet voor hoe lang. Het kan zomaar weer heel snel gebeurd zijn. Dat is wat ik meteen bedacht. Het is maar de vraag of ze de vier jaar vol maken. Ik denk daarbij ook aan de affaire waardoor het kabinet ontbonden is.

Man, 40 jaar

Het is toch een nieuw kabinet, ook al zijn er niet veel nieuwe gezichten. Ik verwacht dan ook, dat ze sowieso hun best gaan doen en dat het goed komt. Dat ze hun best gaan doen om het kabinet niet te laten vallen. Ik hoop dat het deze keer goed gaat komen en dat het goed blijft, voor zover dat mogelijk is.

Vrouw, 72 jaar

Aan deze sceptische houding ligt een aantal zaken ten grondslag:

- De toeslagenaffaire die tot de val van Rutte 3 heeft geleid en die veel schade heeft aangericht in het vertrouwen in het kabinet. Het feit dat het nieuwe kabinet qua samenstelling en bewindslieden niet veel verschilt van het vorige, draagt hieraan bij sommige deelnemers ook bij. Ook recente berichten over 'het opnieuw opendraaien van de gaskraan' in Groningen leidt tot wantrouwen.
- Gebrek aan visie en eenduidigheid/duidelijkheid omtrent het coronabeleid.

Een duidelijk beleid, het wisselt heel veel. Zo ervaar ik het. Dan weer open, dan weer dicht. Ze doen hun best maar er is geen touw aan vast te knopen waardoor je alleen maar frustratie en irritatie krijgt, terwijl als je een duidelijk beleid hebt, dan weet je waar je aan toe bent en geeft dat innerlijke rust.

Man, 33 jaar

- Verdeeldheid in de kamer, veel politieke tegenstellingen: 'geruzie' doet afbreuk aan het vertrouwen. In deze context wordt ook gerefereerd aan afsplitsingen waaruit nieuwe kleine politieke partijen ontstaan, waardoor de eenheid en verbondenheid nog meer in de weg staat.

Ze hebben wel een kabinet gevormd, maar ik heb niet het idee dat ze met elkaar willen werken. Ik denk dat die ruzie voornamelijk tussen de linkse en rechtse partijen zit. De vorming van het kabinet is niet echt snel gegaan en ik denk dat er verschillende discussies zijn geweest.

Vrouw, 25 jaar

- Ervaring vanuit vorige kabinetten waarbij veel beloftes uiteindelijk niet waargemaakt zijn.
- Sommige deelnemers plaatsen vraagtekens bij de deskundigheid van sommige ministers die van ministerpost zijn veranderd. Dit komt over alsof expertise op een specifiek terrein er niet zozeer toe doet. Daarentegen heeft men alle vertrouwen in personen die 'vanuit de werkvloer' in het ambt van minister treden, zoals Ernst Kuipers.

Kaag ineens als minister van financiën, die weet daar verder toch niks over.

Vrouw, 25 jaar

Er zit een aantal mensen in met veel ervaring. Eric Kuipers. Ik ben nog niet helemaal thuis in de namen maar er zijn een aantal poppetjes die van de werkvloer komen, dus die weten wel echt waar ze over praten.

J, Zeist, groep 1

Die ministers die van het ene ministerie naar het andere gaan, hebben niet altijd kennis van waar ze minister van zijn, dus dan is het fijn dat er mensen zijn die uit het bedrijfsleven komen.

Vrouw, Uden, groep 1

Is het wel te vertrouwen, liggen de interesses van de ministers wel daar?

Vrouw, Uden, groep 1

Het is wel verrassend dat er bij Justitie twee ministers zijn die geen van beide rechten gestudeerd hebben bijvoorbeeld.

Vrouw, 52 jaar

- Dat de samenstelling van politieke partijen hetzelfde is gebleven, kan leiden tot een afwachtende houding ten aanzien van wat de komende kabinetsperiode gaat brengen.

Het zijn dezelfde partijen die bij elkaar zitten. En er zijn toch een aantal dingetjes die in de vorige kabinetsperiode niet helemaal goed gingen. Wetten die niet nageleefd werden door politici zelf. Het zijn toch dezelfde partijen, maar hopelijk anders dan hoe ze het de afgelopen jaren hebben gedaan.

Man, 27 jaar

Ik heb eigenlijk alleen maar 'ok' en 'hetzelfde' ingevoerd, naar mijn idee is het hetzelfde, ik vind het ze niet bijzonder goed doen en ook niet bijzonder slecht. Ik ben vrij neutraal.

Man, 32 jaar

- De lange duur van de formatie heeft ook sporen achtergelaten op de houding ten aanzien van het nieuwe kabinet.

Het duurde en het duurde maar. De ene partij sluit de ander uit. Ik geloof dat ik had gelezen dat ze het in andere landen veel sneller hadden gedaan. Dus het is een beetje lachwekkend voor Nederland. Ze zijn niet eensgestemd. De meningen liggen heel erg uit elkaar. Ruzie en veel discussie. Het ging moeizaam. Ik denk dat ze heel veel discussies hebben moeten voeren voordat het kabinet gevormd kon worden.

Vrouw, 25 jaar

- De integriteit van sommige bewindslieden waaraan, vanwege affaires, door sommige deelnemers wordt getwijfeld. Daarbij worden voorbeelden van minister Grapperhaus aangehaald en van premier Rutte die 'geen actieve herinnering had aan...'. Dit leidt ertoe dat men het kabinet minder serieus neemt en dat de afstand tot de politiek toeneemt.

Als je aan de betrouwbaarheid gaat twijfelen, verlies je ook je interesse.

Man, 40 jaar

- In één groep wordt vertrouwen in het kabinet uitgesproken, vanwege het nieuwe elan dat wordt toegeschreven aan de nieuwe energie en kracht en het relatief groot aantal nieuwe ministers.

Uitdagingen

herwinnen vertrouwen, samenwerking, verbinding

Gevraagd naar uitdagingen wordt in alle groepen gerefereerd aan het herwinnen van vertrouwen van burgers. Een belangrijk punt, zo wordt opgemerkt, zeker omdat het kabinet uit dezelfde politieke partijen is samengesteld als het vorige. Daarbij wordt gewezen op het belang van samenwerking en verbinding. Dit wordt beschouwd als voorwaarde voor een slagvaardig en daadkrachtig kabinet. Hieraan bestaat duidelijk behoefte onder de deelnemers. Eenduidigheid, consistentie en duidelijkheid zijn hierbij de kernwoorden.

Het vertrouwen terugwinnen is sowieso een uitdaging, zeggen wat je doet en doen wat je zegt is voor het kabinet wel een uitdaging. Stikstof, de woningen, er zijn genoeg uitdagingen.

Man, 27 jaar

Verbinding en rust zijn uitdagingen. Er is veel gebeurd, zoals de toeslagenaffaire. Het vertrouwen terugwinnen. Het coronabeleid was ook niet super. Ik denk dat er vooral rust moet komen en vertrouwen.

Man, 41 jaar

Vertrouwen krijgen. Ik zou het zelf niet beter kunnen doen maar het vertrouwen in de politiek/kabinet is ver te zoeken. Er zit weinig lijn in, het herstel is wel belangrijk om weer met alle neuzen dezelfde kant op te staan en te werken aan ons land.

Man, 33 jaar

Ik merk gewoon dat heel veel mensen het vertrouwen kwijt zijn in het kabinet, ook door wat er allemaal is gebeurd, ook die toeslagenaffaire en de coronamaatregelen, de partijen die in het regeerakkoord zitten zijn ook allemaal partijen die voor best strenge coronamaatregelen zijn. een partij als Forum zegt; laat alles lekker open, maar een partij als bijvoorbeeld waar Mark Rutte in zit die zegt; we houden het even lekker dicht. Die zitten dan in het regeerakkoord. Ik denk dat veel mensen daar ook van denken: 'oei zitten we nog langer in die Lock down.

Vrouw, 25 jaar

Corona-aanpak

De corona-aanpak wordt ook als belangrijke uitdaging naar voren gebracht, waarbij in één groep een verband wordt gelegd met het onder controle houden van de staatsschuld.

Ik denk dat we met corona al een hele grote uitdaging hebben zodat er geen grote tweedeling in de samenleving ontstaat. Tussen gevaccineerde en ongevaccineerden.

Man, 40 jaar

Corona onder controle krijgen is nummer 1 natuurlijk.

Vrouw, 47 jaar

Ze zijn overvallen door covid, corona. Dat heeft er voor gezorgd dat alles anders loopt dan gepland. Ze staan voor de uitdaging om er voor te zorgen dat het stabiel blijft en dat het weg gaat. Dat weer naar het oude normaal gaan.

Man, 30 jaar

Klimaat, woningen, personeelstekort in onderwijs en zorg

Het klimaat wordt in mindere mate naar voren gebracht als uitdaging. In een groep wordt het stikstofprobleem hierbij aangehaald.

Woningnood/volkshuisvesting wordt in verscheidene groepen aangedragen als uitdaging voor het nieuwe kabinet. In één groep wordt het personeelstekort in het onderwijs en in de zorg als uitdaging genoemd.

Onderzoeksverantwoording

1 Aanleiding onderzoek

Bij een kabinetswissel is het belangrijk om een heel snelle inventarisatie te doen van wat er leeft bij het algemeen publiek, zo kort mogelijk op de formatie.

Om die reden heeft het ministerie van J&V graag een focusgroep onderzoek laten uitvoeren, binnen een week na de presentatie van het nieuwe kabinet.

2 Doel van het onderzoek, probleemstelling en onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is inzicht te krijgen in wat er leeft rond het ministerie rond de kabinetswissel en hoe het algemene publiek aankijkt tegen onderdelen van het regeerakkoord die betrekking hebben op het ministerie van J&V.

De probleemstelling is als volgt geformuleerd:

Hoe denkt het algemeen publiek op het moment van het aantreden grosso modo over de beleidsterreinen van het ministerie, welke uitdagingen zijn er voor de nieuwe bewindspersonen, over voor J&V relevante onderdelen van het regeerakkoord en ook over de plaats van het ministerie in het nieuwe kabinet.

3 Methode van onderzoek en uitvoering

Er is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd in de vorm van vijf focusgroepen.

Aanvankelijk was het plan vier focusgroepen uit te voeren, maar door de lage opkomst is besloten om een extra groep uit te voeren.

In totaal is door 17 personen aan het onderzoek deelgenomen. De gesprekken duurden anderhalf uur en zijn geleid door Frances van Berkel en Frank De Clercq, beide senior onderzoekers.

De gesprekken zijn gevoerd aan de hand van een gespreksleidraad die in overleg met de opdrachtgever is opgesteld. Deze is opgenomen in de bijlage. Het veldwerk is uitgevoerd op donderdag 6 januari 2022 en woensdag 12 januari 2022. Het veldwerk is online uitgevoerd en ook online bijgewoond door

vertegenwoordigers van de opdrachtgever. Alle gesprekken zijn genotuleerd en digitaal opgenomen. , Ferro Explore onderschrijft de ESOMAR-richtlijnen voor het uitvoeren van veldwerk. Dit houdt onder meer in dat de opnames van de gesprekken in eigendom blijven van Ferro Explore, en dat ze alleen met uitdrukkelijke toestemming van de respondenten uit handen gegeven mogen worden.

4 Selectie

In totaal zijn aanvankelijk 24 deelnemers geselecteerd teneinde een opkomst van 16 deelnemers te realiseren. Omdat er niet in is geslaagd om dit beoogde aantal te realiseren is in overleg besloten een extra groep uit te voeren. Uiteindelijk hebben in totaal 17 personen aan het onderzoek deelgenomen.

In overleg is besloten de groepen als volgt samen te stellen:

- alle groepen gemengd naar voor sekse, leeftijd en opleiding;
- Een groep min of meer rechts georiënteerde deelnemers (hebben PVV, FvD, BBB of JA21 gestemd);
- Twee groepen die een middenpartij hebben gestemd (VVD, CDA, D66, PvdA, Volt, CU);
- Een groep met meer links georiënteerde kiezers (Groen Links, PvdD, SP).

De deelnemers zijn worden geworven door een gespecialiseerd selectiebureau, uit bestanden die dit bureau voor dit doel heeft aangelegd.

De respondenten hebben een vergoeding voor deelname ontvangen.

5 Algemeen

Het rapport is tot stand gekomen op basis van een uitgebreide analyse van de bevindingen. Meningen en gedachten mogen bij kwalitatief onderzoek niet direct getalsmatig worden geëxtrapoleerd (in de zin dat je kan stellen dat als 3 van de 30 respondenten iets vinden, die mening 'dus' bij 10% voorkomt). Om die reden vermelden wij in onze rapportage geen getallen.

Wij hebben het rapport opgedeeld in drie basishoofdstukken: conclusies, resultaten en onderzoeksverantwoording. Gekozen citaten representeren in de ogen van de onderzoeker meningen of houdingen die relevant zijn voor begrip van de context.

Ferro Explore is lid van de MOA (Marktonderzoekassociatie) en Esomar, als ook van de Research Keurmerkgroep, en respecteert de bijbehorende richtlijnen voor kwalitatief marktonderzoek, zoals weergegeven in de ICC/ESOMAR gedragscode. Ook is Ferro Explore gecertificeerd volgens de internationale norm NEN-ISO 20252 (dit betreft de norm die de Research Keurmerkgroep vereist en die speciaal is ontwikkeld voor de marktonderzoekbranche).

Bijlage I: Gespreksleidraad

Project:	Kabinetswissel
Methode:	groepen online
Datum onderzoek:	donderdag 6 januari
Locatie:	online
Aantal respondenten:	vier keer 4
Tijdsduur:	1,5 uur

Doel van het onderzoek

- Het onderzoek heeft als probleemstelling:

Hoe denkt het algemeen publiek op het moment van het aantreden grosso modo over de beleidsterreinen van het ministerie, welke uitdagingen zijn er voor de nieuwe bewindspersonen, over voor J&V relevante onderdelen van het regeerakkoord en ook over de plaats van het ministerie in het nieuwe kabinet.

Uitleg

Bij kwalitatief onderzoek worden geen 'vragenlijsten' afgenomen, maar wordt een gesprek gevoerd. Dit gesprek heeft een vrij format en zal voor iedere groep, of ieder individuele gesprek anders verlopen. Op deze manier kan het perspectief van de doelgroep het beste uit de verf komen. Het heeft daarom geen zin om 'vragen' te formuleren. Wel heeft het gesprek een 'ruwe structuur'. Deze leidraad is een beschrijving van die structuur met daarbij steeds een korte uitleg en een lijst onderwerpen die aan bod kunnen komen. Er worden geen vragen in geformuleerd om schijnprecisie te voorkomen. Achter ieder blok zetten we een indicatieve tijd.

Introductie

5'

De moderator legt de testsituatie uit:

- welkom;
- doel van het onderzoek: inzicht in hoe men denkt over de formatie
- onafhankelijkheid onderzoeker;
- notulist, meekijkers en apparatuur;
- anonimiteit en rapportage;
- geen goede/foute antwoorden;
- tijdsduur gesprek.

Voorstellen

10'

De moderator laat iedereen zich voorstellen met voornaam, leeftijd en dagelijkse bezigheden zoals werk en hobby's.

Doel: elkaar een beetje leren kennen, het groepsproces op gang brengen.

Eerste indrukken formatie

30'

In het eerste blok informeren we naar wat men heeft meegekregen over de formatie, zonder nog op justitie te focussen. We toetsen houding, kennis en verwachtingen.

- We beginnen met het inventariseren van alle gedachten en gevoelens die jullie hebben bij het nieuwe, zojuist geformeerde kabinet. Wat denken en voelen jullie allemaal nu er zojuist een kabinet is geformeerd? Je kunt de associaties in Qandr optikken?
- De moderator bespreekt alle associaties.
- In hoeverre heeft men de formatie gevolgd?
- Wat weet men allemaal over het nieuwe kabinet (partijen, bewindslieden)
- Wat ziet men als grote uitdagingen van het nieuwe kabinet.
- In hoeverre vertrouwt men erop dat het kabinet de grote uitdagingen ook aankan.

Justitie & Veiligheid

40'

In het tweede blok zoomen we in op wat men weet en verwacht van Justitie en Veiligheid. We toetsen houding, kennis en verwachtingen

- Wat verwacht men van dit ministerie in de kabinetsperiode?
 - Welke beleidsterreinen kent men van het ministerie?
 - Welke speerpunten zullen ze hebben in de komende periode?
 - Hoe belangrijk zouden deze punten in het kabinet zijn?
 - Welke dilemma's komt het ministerie voor te staan.
- Per beleidsterrein dat men noemt een korte inventarisatie van wat men verwacht.
- Indien niet spontaan genoemd kort de belangrijkste onderdelen uit het regeerakkoord voorleggen en bespreken.
- Om het gevoel bij de rol van het ministerie in het nieuwe kabinet te toetsen, vragen we de deelnemers een plaatje te uploaden dat representeert bij wat men het ministerie voor de komende regeerperiode mee zou willen geven. De deelnemers kunnen plaatjes zoeken in google via Qandr, en deze uploaden. Bij de bespreking komen de plaatjes goed in beeld.

Afsluiting

5'

- Mogelijkheid voor vragen/suggesties
- Dank